20/07/2025

«Ίνδαλμα θεοσεβείας» ο Προφήτης Ηλίας – Της Σοφίας Μπεκρή

/ Γνώμες

- Σοφία Μπεκρή, φιλόλογος-θεολόγος

«Τον ένσαρκον άγγελον», «τον προφητών την κρηπίδα» τιμά η Εκκλησία μας στις 20 Ιουλίου. Τιμά, όπως λέει ο υμνογράφος του, εκείνον που «παρανόμους βασιλείς ήλεγξε», «τους ιερείς της αισχύνης εθανάτωσε», «πυρ εν ύδατι ανήψε», «τροφήν αγεώργητον επήγασε» και «νάματα ιορδάνεια τη μηλωτή διέτεμε».

Αλλά πως κατώρθωσε να επιτύχη όλα αυτά τα θαυμαστά ο Ηλίας; «Ζήλω του Κυρίου πυρούμενος». Πράγματι, όπως διαβάζομε στα αναγνώσματα -Γ’ και Δ’ Βασιλειών, κυρίως-, ο Ηλίας πυρωνόταν από ένθεο ζήλο. Αυτός ο ένθεος ζήλος πλήρωνε την ψυχή του και τον ωθούσε να ελέγχη τους ασεβείς βασιλείς, και μάλιστα τον Αχαάβ και την Ιεζάβελ, που είχαν αφήσει την λατρεία του αληθινού Θεού και ακολουθούσαν τα είδωλα, να ελέγχη και μάλιστα να θανατώνη τους

ιερείς των ειδώλων που προσέφεραν επαίσχυντες θυσίες σε ψεύτικους θεούς, να ελέγχη και αυτόν τον «απειθή» λαό, που αμφιταλαντευόταν στην πίστη, λατρεύοντας πότε τον αληθινό Θεό και πότε τους ψεύτικους θεούς του Βάαλ, ακολουθώντας στην παρέκκλιση από τον ορθό δρόμο τους άρχοντες και τους ιερείς του.

Ο ζηλωτής Ηλίας δεν αντέχει την ασέβεια και την υποκρισία των αρχόντων, των ψευδοιερέων και του λαού. Δεν δρα όμως μόνος του αλλά εξ ονόματος Κυρίου. «Ζη Κύριος ο Θεός των δυνάμεων…ω παρέστην ενώπιον αυτού σήμερον», λέει στον Αχαάβ, και συνεχίζει: «ει έσται τα έτη ταύτα δρόσος και υετός, ει μη διά στόματός μου.» (Βασιλειών Γ΄, ιζ’ 1). Σ’ αυτόν λοιπόν τον ένθεο ζηλωτή παραχωρείται από τον Κύριο η άδεια να καθορίση διά στόματός του πότε θα ανοίξουν και πότε θα κλείσουν οι ουρανοί! Μεγάλη τιμή, πράγματι, για τον Ηλία που σε κάθε του ενέργεια αφήνεται να καθοδηγήται από τον Κύριο: «και επορεύθη και εποίησεν Ηλιού, κατά το ρήμα Κυρίου.» (Βασιλειών Γ΄, ιζ’ 5).

Αυτό είναι, λοιπόν, το βασικό χαρακτηριστικό του θεικού ζήλου. Ο «άνθρωπος του Θεού», στην συγκεκριμένη περίπτωση ο Ηλίας, που εμφορείται από τον θεικό ζήλο, επιλέγεται από τον Κύριο ως όργανο της αποστολής Του. Έχει την συνείδηση ο Ηλίας ότι εκπληρώνει θεικό έργο, γι’ αυτό και λέει «Ζεί ο Θεός των δυνάμεων» και «ει μη διά στόματός μου», διότι ο ίδιος είναι απλώς το μέσον για να ενεργήση ο Κύριος. Έτσι, με την προσευχή του στον Θεό ανοίγουν και κλείνουν θαυματουργικά οι ουρανοί, ανασταίνεται ο γιός της χήρας, η οποία τον έτρεφε, επίσης, θαυματουργικά τον καιρό της ανομβρίας, που ο ίδιος προκάλεσε, όπως είπαμε, με την προσευχή του. Αυτήν την δύναμη της προσευχής εν ονόματι Κυρίου την επισημαίνει και ο απόστολος Ιάκωβος ο Αδελφόθεος στην επιστολή του: «πολύ ισχύει δέησις δικαίου ενεργουμένη. Ηλίας άνθρωπος ην ομοιοπαθής ημίν, και προ-σευ-χη προσηύξατο του μη βρέξαι, και ουκ έβρεξεν επί της γης ενιαυτούς τρεις και μήνας εξ· και πάλιν προσηύξατο, και ο ουρανός υετόν έδωκε και η γη εβλάστησε τον καρπόν αυτής.» (Ιακ. ε’, 17-18)

Εάν δεν είχαμε την ερμηνεία των θεοφώτιστων Πατέρων, θα κινδυνεύαμε να παρασυρθούμε και να ερμηνεύσωμε αυτό το χωρίο ανθρωπίνως, ως εξής: Τόσο αλαζόνας ήταν ο Ηλίας να πιστεύη ότι μπορεί «διά στόματός του» να προκαλέση βροχή; Αντιθέτως, μάλιστα! Οι ενέργειές του δεν δείχνουν αλαζονεία, αλλά πίστη η μάλλον εμπιστοσύνη στον Θεό, που παραχωρεί στον δούλο Του χώρο να δράση προς δόξα Θεού και για αφύπνιση των ανθρώπων Του.

Λέει, χαρακτηριστικά, ο Βασίλειος Σελευκείας: ««Ω φιλανθρωπία Δεσπότου!», που παραχώρησε στον δούλο Του «τας ηνίας της κτίσεως» (PG 85, 149A). Άρα, η εμπιστοσύνη είναι αμοιβαία. Γνωρίζει ο Κύριος τον ένθεο ζήλο του Ηλία και τον

αφήνει να τον αξιοποιήση προς δική Του δόξα αλλά και προς όφελος του δούλου Του και των υπολοίπων, ώστε οι μεν χλιαροί να αφυπνιστούν, οι δε δειλοί και φοβισμένοι να ενισχυθούν. Έτσι, όταν λ.χ. ο Ηλίας προσεύχεται, στο Καρμήλιο όρος, να ανάψη φωτιά στο θυσιαστήριο, λέει: «Και γνώτωσαν ο λαός ούτος ότι συ ει μόνος Κύριος, ο Θεός Ισραήλ, και εγώ δούλος σος και διά σε πεποίηκα ταύτα πάντα.» (Βασιλειών Γ΄, ιη’ 36), ο δε παρασυρμένος αλλά καλοπροαίρετος λαός, μετά από το θαύμα «έπεσεν επί πρόσωπον αυτών και είπεν: Αληθώς Κύριος ο Θεός, αυτός έστιν ο Θεός.» (ο. π. 39). Ύστερα από αυτό τιμωρεί ο Ηλίας τους αμετανοήτους ιερείς του Βάαλ, που δεν πίστεψαν ούτε τότε (ο. π. 40).

Αλλά κι όταν ο Ηλίας κλονίστηκε, πιστεύοντας ότι έχει απομείνει «μόνος, μονώτατος» και κινδυνεύει η ζωή του, ο Κύριος του είπε ότι υπάρχουν και άλλοι επτά χιλιάδες που «δεν έκλιναν γόνυ τω Βάαλ » (Βασιλειών Γ΄, ιθ’ 18). Που ήταν αλήθεια όλοι αυτοί; Κρυμμένοι από φόβο στις ερημιές και στις οπές της γης, περιμένοντας με υπομονή να περάση ο κίνδυνος και να λάμψη η αλήθεια. Έτσι, και λίγο πριν από την Β’ παρουσία, όταν και πάλι εμφανιστούν ο Ηλίας και ο Ενώχ να κηρύξουν ενάντια στον αντίχριστο, οι μεν πιστοί και δίκαιοι θα ενισχυθούν, οι δε πεπλανημένοι θα χλευάζουν και θα παραμείνουν αμετανόητοι (Αποκάλυψη, κεφ. ια’ 1-14).

Ακριβώς επειδή ο Ηλίας είναι ένας ένθεος ζηλωτής με θαυμαστή δράση, ο Κύριος του επιφυλάσσει την ξεχωριστή τιμή να τον αναλάβη στους ουρανούς. Όμως ο Ηλίας, παρά την δράση του, παραμένει ένας «άνθρωπος του Θεού» με αδυναμίες, όπως αναφέραμε, δειλιάζει και εκείνος και φοβάται. Εξ άλλου, παρά την θερμή του δράση, έχει περιορισμένα αποτελέσματα: μπορεί να επηρεάση τους δικαίους και να αφυπνίση τους καλοπροαιρέτους. Γι’ αυτό, ισχυρίζεται ο Χρυσόστομος, τον αναλαμβάνει ο Κύριος, τον μεταθέτει στους ουρανούς, για να κατέβη στην συνέχεια ο Ίδιος να καλέση σε σωτηρία τους αμαρτωλούς (Ιωάννου Χρυσοστόμου, P.G. 56, 586). Άλλωστε, ο Κύριος ήλθε όχι για να καλέση δικαίους αλλά αμαρτωλούς στην μετάνοια (Ματθ. θ’, 13).

Για να δούμε τώρα! Έχει αναλογίες η δική μας εποχή με την εποχή του Ηλία (8ος-9ος αιώνας π.Χ.); Μήπως χωλαίνομε και μείς στην πίστη και δουλεύομε «δυσί Κυρίοις», και στον Χριστό και στον μαμωνά; Μήπως, επηρεαζόμενοι και μείς από τους κατά πλειοψηφία ασεβείς και αθέους άρχοντές μας, λατρεύομε ψεύτικους θεούς και είδωλα, π.χ. τον χρυσό αντί για τον Χριστό; Μήπως, πάλι, είμαστε φιλόδοξοι και φιλήδονοι; Μήπως είμαστε εκμεταλλευτές των αδελφών μας, ή, ακόμη χειρότερα, μήπως κωφεύομε και αδιαφορούμε στον πόνο και στην αδικία γύρω μας;

Εάν έστω και ένα από τα παραπάνω κάνωμε, χρειαζόμαστε και μείς, σήμερα, έναν

Ηλία να μας ταρακουνήση με το κήρυγμά του, μήπως και αφυπνιστούμε και συνέλθωμε, όσο είναι ακόμη καιρός. Εάν είμαστε απλά πλανημένοι και όχι συνειδητά αμαρτωλοί, τότε υπάρχει ελπίδα να μετανοήσωμε. Εάν όμως έχωμε φτάσει στο σημείο να ταυτίζωμε τον εαυτό μας με τα είδωλα που λατρεύομε, τότε νοσούμε νόσον ανίατον, και μόνον εάν μετανοήσωμε, θα αποφύγωμε την τύχη των ιερέων της αισχύνης και παντός αθεράπευτα αμετανοήτου!

Επειδή, όμως, ο Θεός θέλει «πάντας ανθρώπους σωθήναι και εις επίγνωσιν αληθείας ελθείν» (Τιμόθεον Α’, β’ 4), ας τον παρακαλέσωμε θερμώς να μας φωτίση, ώστε να θελήσωμε την σωτηρία μας. Παραλλήλως, δε, ας προσευχώμαστε με πίστη, υπομονή και επιμονή, στον δούλο Του, Ηλία, που συνομιλούσε με τον Κύριο, να βοηθήση και εμάς να ανοίξωμε ένα κανάλι επικοινωνίας μαζί Του, ώστε ενισχυόμενοι από την χάρη Του και με τον προσωπικό μας αγώνα, να τον συναντήσωμε και μείς «ου συσσεισμώ αλλ’ εν αύρα λεπτή», όπως και ο Ηλίας, για να απολαύσωμε την αγάπη Του και να γευθούμε τα πλούσια αγαθά της Βασιλείας Του, «νυν και αεί» και στους απεράντους αιώνας. Αμήν! Γένοιτο!

Πηγή για τα υμνογραφικά χωρία: Μηναίον Ιουλίου, Κ’ του μηνός, Εκδ. Δ’ της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα 2022, σσ. 266-289.

Πηγή: pemptousia.gr